

ԿԻՉՈՐՈՒՆԵՐՈՒՆ

Քաղաքային «Կոմսայրի» թերթի հավելված,

1991 թ. Ապրիլ: № 24: Գինը՝ 50 կոպ.

Վայի փողոցը երկրաշարժից հետո:

Լուսանկարը՝ Ս. Կուլյանի

Պ ա Ր տ ք ը կ ա տ ա Ր Ե ց

Լեյտենանտ Յուրի Կոնյուխովիի հետ ես ծանոթացա Երևանի «Էրեբունի» հիվանդանոցում: Այստեղ նա բուժվում է արդեն երկու շաբաթ: Իսկ այդ օրը՝ դեկտեմբերի 7-ին, նա գտնվում էր Լեհիսկայանի հիվանդանոցում:

— Հիվանդանոցի դիմաց դպրոցն էր, — պատմում է Յուրիին, — մի քանի զինվորների և հրամանատարների հետ միասին ծխում էինք մարզագետներ: Համկարձ տեսնում ենք, որ երեք հարկանի դպրոցական շենքը դանդաղորեն փլվեց: Առանց երկար մտածելու նետվեցինք օգնության:

Խիզախ հրամանատարը փլատակների տակից սկսեց դուրս բերել վիրավոր երեխաներին: Օտրջ տառն անգամ կարողանում է ներս մտնել դպրոցի կիսաքանդ շենքը: Աճճնազոհարար էին գործում և մնացած զինվորները: Երկրաշարժի երկրորդ ցնցման պահին Յուրիին փլատակների մեջ էր: Եվ ինքը նույնպես մնաց փլվածքների տակ:

— Երբ Կոնյուխովին տեղափոխեցին մեզ մոտ՝ ծանր վիճակում էր, — ասում է բուժող բժիշկ Կ. Պետրոսյանը, — ձեռքերի և ոտքերի կտրվածքներ, ձեռքավածքներ կոնքազիտային ուկորների շրջանում: Պետք էր անմիջապես վիրաճատության ենթարկել: Այժմ նա սկսել է ստողանալ:

Լեյտենանտ Յու. Կոնյուխովը Վիտերակ քաղաքից է: Այստեղ են ապրում նրա ծնողները: Մայրը՝ գործարանի գլխավոր ինժեներ, հարը՝ պաշտոնաթող զինծառայող: Յուրիին հետևել է հոր օրինակին:

Ա. ՍԻԳԱՆՈՎ
(ՏԱՄՍ-ի թղթակից)

ԳԱԳԻԿ ԽԱԶՐԿՅԱՆ

ՀՈՒՅՍԻ ԵՎ ՀՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹՅԱՆ ԵԼԵՎԵՋՆԵՐՈՎ.

Ճիշեր կան զին մեր փողոցի վրա,
Տեսրոցներ կան խուլ, լսու՛մ ես, լսի՛ր.
Քաղաքում դու մեր, շատ զգուշ խոսիր.
Սգավոր են ավեր մայրի՞քը նրա:
Մարդկանց աչքերը տառնապանքի ախ,
Ոճանք հողմածե՛ծ ծառի են նման,
Վշտի արձան են, կոթող են համակ
Եվ լացն է սոսառ սրտերում երանց:
Մրժուռի մեջ լուռ մանուկ է՛ անում,
Գլուխը՝ արև, աչքերը՝ ծաղիկ:
Խաչմերուկներում խաչքար է հանում,
Որպես բալասան՝ զրված մեր ցավին:

Ա

1
Չահվածների հոգիները
Հրեշտակի հետ են խոսում:
Ես լսում եմ ձայնը նրանց,
Լսում եմ լուռ ու սպասում:

2

Լսում եմ լուռ ու սպասում,
Քե հրք պիտի իջնեն վերից
Ու տազնապոս հարցեր տան ինձ
Եղբրական այն օրերից:

3

Ե՛րեքական այն օրերից
Էլ ի՛նչ մնաց, ի՛նչը անցավ:
Քե՛ք հոգսերից զուր հոգսերից,
Քե՛ հոգսերին զու՛մարվեց ցավս:

4

Ա՛խ հոգսերին զու՛մարվեց ցավ:
Թափառում ենք հարթածի պես:
Ա՛խ, մեր հոգին՝ մուրթ թուլուն,
Որունում է ամենուր ձեզ:

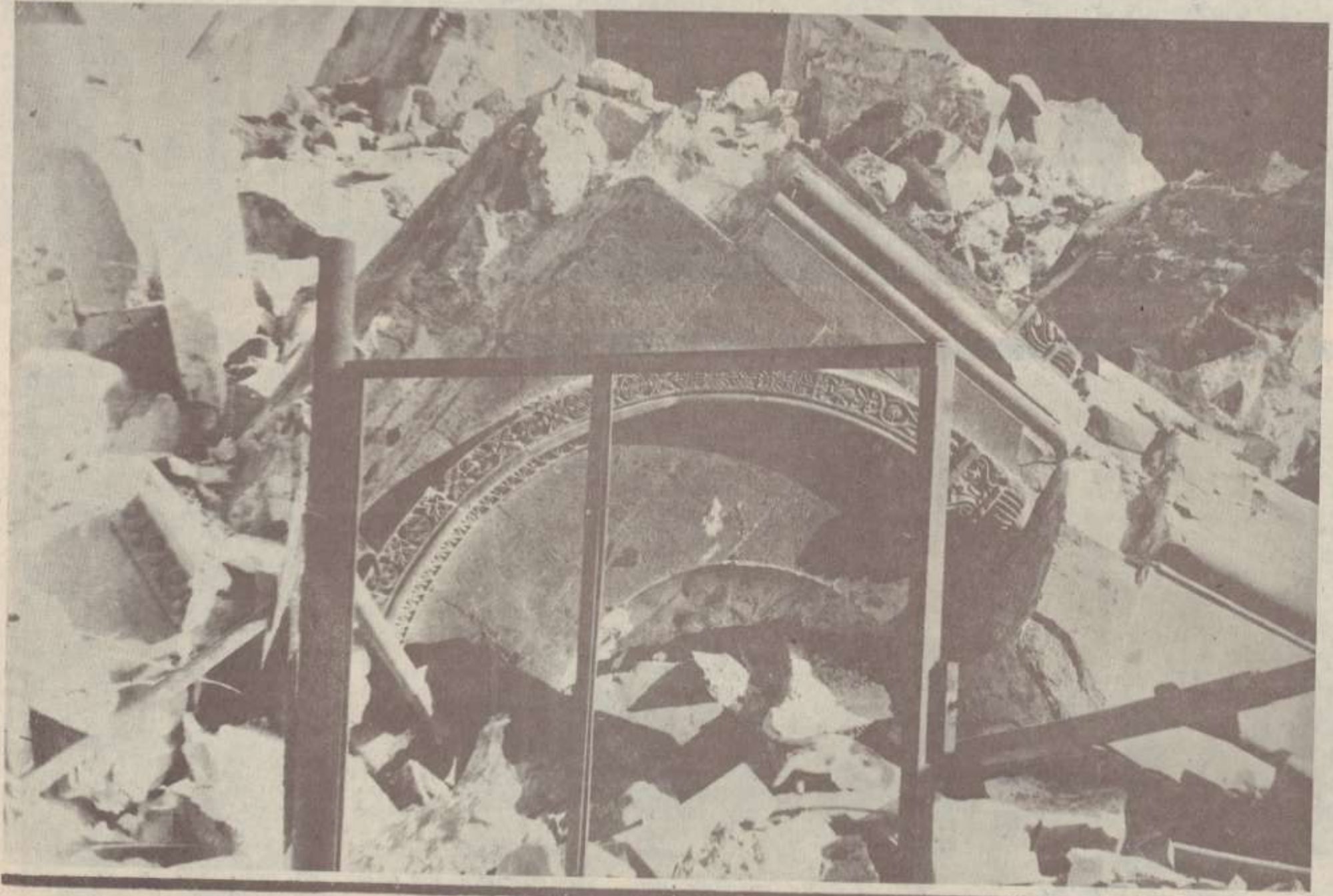
5

Որունում ենք ամենուր ձեզ,
Որունում ենք ու շենք զանում:
Լուսանկարն է զանձի պես
Արցունքներից մեր տաքանում:

6

Արցունքներով մենք տաքանում,
Հուշի ծառն ենք ջրում այսպես
Ու ողբի խոր ավազանում,
Ինչզվում անխոս՝ ձկների պես:

(Շարունակությունը՝ 2-րդ էջում)

Ժամանակավոր բնակատեղ...
Լուսանկար՝ Ս. Գուլյանի

Մ Ա Ղ Ի Կ Ն Ե Ի Ը

Ձեր աչքերի մեջ արցունք եմ տեսնում
Արցունք եմ տեսնում հայոց ծաղիկներ,
Ձեր սուրք երազներն էլ շկայացան
Ձեր լեհույ սրտում անդամ մահացան:

Հողմը բճարի արագ սլացավ
Ու մի վայրկյանում դուր էլ մահացավ
Դուր էլ բռնեցի՛ք աշուն ծաղիկներ
Ու իմ սրտի մեջ հավերժ մոխրացավ:

ԿՐԻԳՈՐ ԴՐՄԵՅԱՆ

ՀՈՒՅՍԻ ԵՎ ՀՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹՅԱՆ ԵՒ ԵՎԷՋՆԵՐՈՎ

(Սկիզբը՝ 1-ին էջում)

7
Խեղդվում անխոս՝ ձկների պես,
Ու ապրում ենք նրանց հանգուշն:
Ոչ երկիրն է տանում մեզ վեր,
Ոչ երկիրն է դառնում մեզ սուտ:

8
Ոչ երկիրն է դառնում մեզ սուտ,
Ոչ երկիրն է դառնում տանիք,
Տվալուսանքի հորձանուտում
Մենք զարձել ենք փրփուր-ալիք:

9
Մենք զարձել ենք փրփուր-ալիք:
Ցավի դաշտ է ծփում մեր մեջ:
Կարեկցանքի բույրն է բեկ-բեկ
Լոկ արթնացնում արթնու տենջ:

10
Արթնացնում է ապրելու տենջ
Տեղ-տեղ անող գուրբ միայն,
Ու մեր ճեղքված սրտի վրա
Տար բալասան է դառնում այն:

11
Տար բալասան է դառնում այն՝
Մեզմա մարդկանց հոգու խորքից,
Որ այս տանջված երկրի վրա
Շարունակվի կյանքը նորից:

12
Շարունակվի կյանքը նորից
Ահասարսուտ իր երթերով:
Մերը կրկին հողի հանի
Իր փաղարուշ, նորը ձեռքերով:

13
Իր փաղարուշ, նորը ձեռքերով,
Սրազը մեզ երկիրն ասելի,
Որ ազատվենք մենք ի վերջո
Մղձաղանջից այս ամենի:

14
Մղձաղանջից այս ամենի
Ինչն է հոգին ապաքինում:
Ա՛խ, գուրբ անցում քիչ է, շնչին,
Փշրված սիրտ չի կայցնում:

15
Փշրված սիրտ չի կայցնում,
Շոյում է սոսի ու հոտանում:
Մենք մնում ենք ցավի հետ, որ
Մրժում է ու թեժանում:

16
Մրժում է ու թեժանում
Հուրը մեռած մեր դոճերի,

Որոնց անմեռ հիշատակին
Մենք մնում ենք խաչված գերի...

Բ
Ու անցնում են օրերն այսպես,
Աղուցվում են, դառնում շղթա,
Կախվում են մեր պարանոցից:
Տե՛ր, մեզ նայի՛ր, Տե՛ր, մեզ գթա՛:
Ա՛խ, խեղդվում է մեկը անհույս
Մղձաղանջի նահիթի մեջ:
Ինքնասպան է մեկը լինում
Սև օրերի երթից անվերջ:
Մեկը վառվել, մոխրացել է,
Հետքն էլ չկա նրա մարմնի:
(Միտ է պետք, սիրտ մարդկային, որ
Դիմանա, շինելագարվի...)
Գերեզման է մեկը շինելի,
Դիակ չկա քայք նրա տակ:
Լուս ողորմ է հայր անդոր
Ու սիրտն է սև, մութ ու դատ:
Շնչահեղձ են եղել ոմանք,
Ոմանք՝ կորցրել միևնույն արև:
«Սոցնոթյուն» են ոմանք կանչելի,
Ու չեն հասնի փրկարարին:
Ա՛խ, նկարն է մեկը գտելի,
Ընտանիքն է զոհվել մեկից:
Մայրը մտնական ամուր գրկելի,
Չի ազատել մահվան քիչից:
Աշխարհի վերջն ասե՛ք տեսան:
Ու մահ նկանք զմոխրի մեջ:
Տառապանքում այս ու՛ր հասանք
Փորձությանը ն՛րը կգա վերջ:

Իսկ վերջ չկա, վերջը ո՛ր է,
Ամեն մի խոսք ողբի գուռ է,
Ուր էլ գնաս՝ ցավը սուր է,
Որ խրվել է մարդկանց սրտում,
Աչքերի մեջ, հոգու հոգում, ...
Չարչարում է ու չի հոգնում՝
Չարչարում են ու չեն հոգնում՝
Մրժուր ինք, ցավ ու կսկիծ:
Մենք օրվա մեջ հանախ մեռնում
Հարություն ենք անում կրկին:
Ու ապրում ենք այսպես անգո,
Մեռածների կյանքով նաև:
Աստվածային նման վարքով
Այս աշխարհում ս՛գ է ապրել:

(Շարունակվի)

ՎԵՑԸ՝ ՄԵԿ ԸՆՏԱՆԻՔԻՑ

Այս խաղաղ ընտանիքը երկար տարիներ ապրեց փոքրիկ, անհարմարավետ բնակարանում: 1937-ի հունիսին կատարվեց նրանց վաղեմի երազանքը՝ տեղափոխվեցին մոր բնակարան: Եվ ինչ ինչ հասնային, որ այդ շենքը պիտի դառնար նրանց համար գերեզման:

ԼԱԺԿՑԱՆ ՆԱԶԻԿ ԼԱՎՈՐԻ

Ծնվել է Լեհիմակաճում 1928 թ. նոյեմբերի 16-ին: Աշխատել է Չկադովի անվան կարի № 2 արտադրական միավորումում, աչքի է ընկել համառությամբ, աշխատասիրությամբ, պարզեատրվել է Կարմիր սատոյի շքանշանով, աշխատանքային հերոս էր: Վաղելի է ընկերների սերն ու հարգանքը: Քույրակի անցնելուց հետո նա իրեն նվիրեց թոռնիկների դաստիարակությանն ու խնամքին:

ԼԱԺԿՑԱՆ ՍՈՒՐԵՆ ԼԵՎՈՐԻ

Ծնվել է Լեհիմակաճում 1919 թ. մայիսի 1-ին: Աշխատել է Լեհիմակաճի, ապա Թայիճի հրուշակեղենի ֆաբրիկաներում, որպես ցեխի վարիչ: Սուրեն Լեհիմակաճը Հայրենական

պատերազմի մասնակից էր, երկրորդ կտրգի հաշմանդամ:

Նա իր գործի մեծ վարպետ էր: Ծառակով ու գեղեցիկ էր զարդարում թիվածքները, հետաքրքրվում էր գեղարվեստությամբ, ընտանիքին նվիրված հայր էր: Սիրում էր երեկոները անցկացնել իր ընտանիքի հետ, պատմել իր իմացած պատմությունները:

ԼԱԺԿՑԱՆ ՄԱՐԻԱՄ ՍՈՒՐԵՆԻ

Ծնվել է 1955 թ. հուլիսի 27-ին, Լեհիմակաճում: Սովորել է ավարտել է Մ. Նալբանդյանի անվան № 11 դպրոցը, հետո Կուզնեցովի անվան № 14 պրոֆտեխնումնարանը, ստանալով տեխնիկական վերահսկիչի որակավորում, աշխատել է ռեզիստորների գործարանում որպես տեխնիկական վերահսկիչ:

Ծակատագիրը չկանցավ, որ Մարիամն ունենա իր անձնական երջանկությունը:

ԼԱԺԿՑԱՆ ԱՆԱԼԻՑ ՍՈՒՐԵՆԻ

Ծնվել է 1961 թ. դեկտեմբերի 21-ին, Լեհիմակաճում: Ամառիսն էլ քրոջ՝ Մարիամի մեծ սովորել է ավարտել է Մ. Նալբանդյանի անվան

դպրոցը, ապա նույն պրոֆտեխնումնարանը, նույն մասնագիտությամբ աշխատել է նույն գործարանում՝ որպես տեխնիկական վերահսկիչ, եղել է քաղաքային խորհրդի ժողովրդական պատգամավոր: Սիրում էր սանդղագործել: Չար կամքով բախտի, չունցավ իր ընտանիքն ու երեխաները:

ՏՈՆՈՑԱՆ ՍԵՐԳԵՑ ՆՈՐԻԿԻ

Ծնվել է Լեհիմակաճում 1982 թ. սեպտեմբերի 3-ին: Փոքրիկ Սերգեյը շահմաստի դպրոցից մոր էր ստան վերադարձել ու սիրելի մորաքրոջ՝ Անահիտի հետ գրկախառնելով հետագալ կյանքից: Նրանից հիշատակ մնացին նրկարները, դպրոցական պալտակը ու այն գրեմական պիտույքները, որ նախօրոք գնված էին, չէ՛ր որ գալիք տարում նա դպրոցական պիտի դառնար:

ՏՈՆՈՑԱՆ ՍՈՒՐԵՆ ՆՈՐԻԿԻ

Ծնվել է 1987 թ. դեկտեմբերի 14-ին, Լեհիմակաճում: Ընդամենը 7 օր էր մնացել, որ այս սևաչ գեղեցիկ մանչուկը դառնար մեկ տարեկան: Ծակատագրի չար դիպվածով ՌԽԴ ձեռնդրանք օրը նրան գտան փրատակների

տակ, մորաքրոջ՝ Մարիամի գրկում: Եվ ինչու ծնվեց, եկավ աշխարհ, որ նույնիսկ աշխարհի չարն ու բարին, լույսն ու մութը չպետք է հասցնեք ճանաչել:

ՍԻՐԱՆՈՅՑ ԼԱԺԿՑԱՆ

ՄԱՐԻԱՆ ԼԱՎՈՐԻ ՂԱԶԱՆՉՑԱՆ

Ծնվել է 1928 թ. Մայկույ քաղաքում, բանվորի ընտանիքում: Չորս զավակների հայր էր: Զոդող բանվոր էր աշխատում կենտրոնական փոստատանը:

Մարտինը աշխատանքի, ընտանիքին նվիրված, հոգատար և լավ ամուսին էր: Զավակները պատմում են,

«Ծրք երկրաշարժը սկսվեց, մենք հավաքվեցինք իրար գլուխի: Հայրս չկար: Այդ պահին նա աշխատավայրում պետք է լիներ: Աճնիցապես գնացինք կենտրոնական փոստ, բայց նրան չգտանք: Ժամը յոթին միացն իմացանք, որ հայրս գնացել է Հաղթանակի պողոտայի շենքերից մեկը: Այդ մասին մեզ տեղեկացրեց հորը գործընկերը: Իսկույն գնացինք Հաղթանակի պողոտայի այն շենքը, որտեղ աշխատել են երեք ատաղձագործ բանվորներ, կապի արտադրական միավորման նկարիչը: Տեսանք շենքը՝ ամբողջովին փլված: Ըստ մեր ծանոթների պատմածի, հորս կես ժամ հետո տեսել են շենքի դիմացի գրտապառ աթոռին պատկեցրած, կիսամեռ փեճակում:

ՄԱՅՐ ԵՎ ԱՂՋԻԿ

ՌՈՒՉԱՆՆԱ ԼԻՊԱՐԻՑԻ ՏՈՆՈՑԱՆ ԱՆՈՒՅԻ ԼՏՈՎԱՅԻ ՏՈՆՈՑԱՆ

Դեռ պիտի ապրեր Ռուզաննան, որի մարական սիրտը, ինչպես հազարավորներից, փեր հավատով, իղձերով, երազանքներով... Նա ծնվել էր Անիի շրջանի Բարդու գյուղում: Ամուսնացել էր Լեհիմակաճում, աշխատանքի անցել «Հաղեկտրակոնդեմաս ո ս ր» արտադրական միավորումում,

Լավ աշխատող էր, հարգված կոլեկտիվի կողմից: Ռուզաննան զոհվեց տանը, երիտասարդ էր, առջևում՝ չապրված կյանք... Անուշիկը... Գեղաչ, բնորոշ Անուշիկը...

Սովորել է № 15 դպրոցում: Լավ աշակերտուհի էր... Աղետը նրա հետ էլ հաշվի չնստեց... Տարերքի անեղ հարվածներից նրանց բնակելի շենքը փուլ է կալ և գեղեցիկ այս աղջիկը զոհվեց մոր հետ միասին:

ԳՑՈՒՆԱՑՑԱՎՈՐ

ՄԵՐԱ ԱՂԱՍԻ ԳՑՈՒՆԱՑՑԱՆԸ ԾՆՎԵԼ Է 1929 թվականին:

Աշխատում էր «Ավանգարդ» ինստիտուտում որպես էլեկտրիկ: Դեկտեմբերյան արհավիրքը, ինչպես հազարավորներից, նրան էլ չխնայեց:

Միակ որդին՝ ԱՂԱՍԻ ԳՑՈՒՆԱՑՑԱՆԸ ծնվել էր 1965 թ. հունվարի 19-ին: Սովորել էր № 10 դպրոցում, Այնուհետև ծառայել խորհրդային բանակում, Խաբարովսկում: Երբ աղքատ հետո տարան, ծնողները քիչ էր մնում խելագար վերն: Երեք աղջիկներից հետո նա միակ տղան էր և առաջին անգամ էր հետո գլու

նելում ծնողներից: Նաև Աղասին այնպիսի նամակ էր էր գրում, կարծես հանգստյան տուն էր գնացել: Կախարհաբանական ձևով հանգստյանում էր հարազատներին, մեղմում նրանց մտահոգությունը: Վերադառնալով՝ գործի անցավ կարի միավորումում, աշխատեց որպես խոհարար: Աղասին այստեղ էլ զոհվեց: Սկզբում նա հասցրեց ստաշին ցնցումից հետո դուրս գալ, բայց նրանից լավոր աղաչակները նրան նորից հետ դարձրին: Եկավ, որպեսզի փրկի մարդկանց, բայց զոհվեց երկրորդ ցնցումից: Աղասին էր Աղասին, բավական էր մեկը՝ օգնության կարիք ունենար, իրեն չէր խր

նայի: Եվ զոհեց իր երիտասարդ կյանքը ընկերներից փրկելու համար: Այժմ մայրը մեծացել է մորը՝ ստանց որդու կենդանի հիշատակի, գոն մեկ երեխա ունենար, որ մնար հիշատակ:

ԹՈՒՆԻԿԸ՝ ԳՑՈՒՆԱՑՑԱՆ ԱՂԱՍԻ ԳՑՈՒՆԱՑՑԱՆԸ, ԾՆՎԵԼ Էր 1973 թվականին:

Սովորում էր № 10 միջնակարգ դպրոցում, գերազանցիկ էր: Դպրոցում սովորելու ընթացքում ընդունվել է ավարտել էր № 3 երաժշտական դպրոցը: Երազում էր ընդունվել մանկավարժական ինստիտուտ, դառնալ ուսուցչուհի: Ավագ... 9-րդ դասարանում էր սովորում և այդպես էլ մնաց ընդմիշտ դպրոցական...

ՍԵՂԱ ՌՈՒՅԵՐՏԻ
ՀԱՎՈՐՑԱՆ

Ծնվել էր 1954 թ. փետրվարի 24-ին, Ալթայի երկրամասում: Երեք տարեկան էր Սեղան, երբ տեղափոխվեցին Լենինական: Այստեղ էլ հաճախում է ՁԵ միջնակարգ դպրոցը. որն ավարտելուց հետո աշխատում «Հեկտրակեն

ցաղաարք» գործարանում: Սեղան ամուսնացել էր 1976 թ.: Երկու երեխաների մայր էր և մեծ հույս էր կապում զավակների հետ: Ծառ էր ուրախացել իր նորակառույց բնակարանով, սակայն... Մոխիրների վերածված Ծիրակացի 3-րդ թաղ., 10 շենքի փլատակների տակից չգտնվեց նույնիսկ Սեղայի աճյունը:

ՆԱԼՇԻՐՈՎ ԱՆՔԱՆԱՋԻ
ՄԿՐՏՁՅԱՆ
Ծնվել է 1928 թվականի սեպտեմբերի 28-ին, Ախուր-

յանի շրջանի Հայկական գյուղում: Օժտված էր այն բոլոր գեղեցիկ հատկանիշներով, որոնք զարդարում են մարդուն՝ բարությունն ու համեստությունը: Ամբողջ կյանքում զբաղվել էր շինարարի շնորհակալ ու պատվարներ աշխատանքով, Բոլորի կողմից սիրված ու հարգված մարդ էր «Նստա Նազիրովը»: Կյանքի զիջավոր նպատակն էր համարում տեսնել իր զավակներին շարժրագույն կրթություն ըստացած:

Կատարվեց հոր երազանքը: Երեխաները ստացան բարձրագույն կրթություն, անցան աշխատանքի: Կարծես մի մեծ ծանրություն ընկավ հոր ուսերից: 1988 թվականի դեկտեմբերի 7... Անվանի շինարարին կանչել էին «Հեկտրոն» նոր համաձայնող գործարան: Բոլորի համար հարազատ մարդը զոհվեց աշխատանքի վաղրում՝ մեծ վիշտ պատճառելով հարազատներին, զավակներին, հատկապես կրտսեր որդուն: Սիրելի հայրիկը չիմացավ, որ աղետը ստիպեց որդուն թռչել 2-րդ հարկի պատհանից և փրկվել:

Նազիրովին գտան 10-րդ օրը՝ ծննդագրքի «մազան» ձեռքին...

ՄԱԼՍԱՅԱՆՆԵՐԸ

ՌՈՋԱ ԼԵՎՈՆԻ ՄԱԼՍԱՅԱՆԸ ծնվել է 1932 թվականին: Երկար տարիներ աշխատել է կարի արտադրական միավորումում. հետագեղ է կարողի մասնագիտությունում: Ահա ինչու նրա ուսերին է դրվել արտադրական ուսուցման հրահանգի պարտականությունը, Գործընկերները սիրում և հարգում էին նրան լավ բնավորության և մասնագիտական

խոր գիտելիքների համար: Մոր ուղիով գնաց և նրա մասնագիտությանը տիրապետեց նաև դուստրը՝ ՍՈՒՍԱՆՆԱ ԼԵՆԻՆՎԻԿԻՄԱԼՍԱՅԱՆԸ: Միասին էին աշխատում, միևնույն ձեռնարկությունում: Ստանանան ծնվել է 1957 թվականին: Ավարտել է ՁԵ միջնակարգ դպրոցը: Ռոզան և Ստանանան զոհվեցին միասին՝ տանը:

ՎԱՏՅԱ ԱՐՄԵՆԱԿԻ
ՄԿՐՏՁՅԱՆ
Ծնվել է 1938 թվականի դեկտեմբերի 1-ին, Ախուրյանի շրջանի Բայանդուր գյու-

ղում: Ջերմ ու նվիրված մայր էր իր 3 զավակների համար: Երկար տարիներ աշխատում էր «Հեկտրակենցաղաարք» գործարանում: Սիրված ու հարգված էր ողջ կոլեկտիվի կողմից, ընկերների ու հարևանների շրջանում: Երջանիկ էր ապրում նրա ընտանիքը Հովսեփյան փողոցի ՁԵ 2 շենքում: Կատարվեց առաջիններից մեկն էր, որ խիստ անհանգստանում էր վթարային շենքի փլուզվելուց: Անընդհատ դիմում էր մոսկովյան շրջադրոհին՝ նոր բնակարան հատկացնելու կապակցությամբ: Բնակարան տրվեցին... «Երանկյունի» թաղա մաս... Մի տեսակ սիրտը չէր

կաշում նոր տանը, վախենում էր. «Հանկարծ, որ երկրաշարժ լինի, ինչպես պետք է փախչեմ վեցերորդ հարկից», անընդհատ կրկնում էր նա: Այնուամենայնիվ հարյուրեց, գեղեցկացրեց նոր բնակարանը: Մեծ հույսերով ու երազանքներով սպասում էր, որ շուտով կամուսնանա կրտսեր որդին և տունը կլցվի երեխաների ուրախ կարկաշով: Բայց երբեք... Էլ թերահավատորեն սպասում էր որդուն. «Ես ոչ էլ կտեսնեմ քո ամուսնությունը»: Այդպես էլ եղավ: Ամեն զննվեց բազմաթիվ շենքը... ՍՈՒՍԱՆԱ ՄԿՐՏՁՅԱՆ

ԱՐՄԵՆՈՒՅԻ ԼԵՎՈՆԻ ԿԻՐԱՎՈՍՅԱՆԸ ծնվել է 1962 թվականի փետրվարին, Սոփոկի և ավարտել է պոլիտեխնիկական ինստիտուտը, աշխատում էր թաղային «Մանկական աշխարհ» հանրախանութում: Իբրև ինժեներ, Ամուսնացել էր իր գործընկերոջ հետ, երկու զավակ ունենալով: Եստ քախտավոր էր համարում իրեն, քախտավոր ընտանիքում, սիրված ամուսնու և երեխաների հետ, Սիրում էր կյանքը, զոհ էր աշխատանքից, հարգված էր ընկերների շրջանում, Կյանքում, մարդկանց մեջ, առհասարակ շրջապատում միշտ լավն էր փնտրում, լավը գնահատում: Արմենու-

հին իր սրտաբաց մպխտով բարութուն, վատաշուքուն էր ներշնչում բոլորին: 26-ամյա Արմենուհին լի էր ապագայի հույսերով, երազում էր երեխաներին տեսնել լավ դաստիարակված և երջանիկ, Միշտ իր ընտանիքին ու երեխաներին էր փարվում: Նրանցով երջանիկ Արմենուհին այդ գործընկերներին: Ծակատարի բերումով Արմենուհուն աշցեղած մայրը՝ ՌՍԱ ԿԻՐԱՎՈՍՅԱՆԸ էլ կիսեց իր զոստեր և թոռների շար քախտը: Տան փլատակների տակ մեացին մայրը, Արմենուհին, երկու տարեկան ոսկեձամ ԼԵՆԱՆ, հալիվ մեկ տարին բոլորած ՎԱՐԳԻՑԻՍԸ:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՎԱՂԱՐՑԱԿԻ
ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
Ծնվել է 1918 թ. Անիի շրջանի Լուսադրոյր գյուղում:

Մեք հաճախ և անտեղի շեռայում ենք լավ խոսքերը, իսկ օրինակելի մեկի մասին արտասուցովելիս քառերը այնպես մաշված ու «ամկարող» են լինում: Այդպիսի մարդ կանցից էր Կարապետ Աուրիլյանը: Նա մարդ էր, ումից ընկերներն ու մատաղ սերունդը պետք է օրինակ վերցնեին: Սովորել էր Երևանի մանկավարժական ինստիտուտում: Կիսատ թողնելով ուսումը, շտապել էր ուսգմանակատ՝ հայրենիքի հանդեպ պարտքը կատարելու: Վերադարձել էր շրջանումնելով: Հետո շարունակել էր ուսուցը: Իմաստուտում ավարտի-

լուց հետո ընդունվել էր կաթնարդյունաբերական տեխնիկում: 30 տարի անընդմեջ Կարապետն աշխատել էր ՁԵ 14 պրոֆտեխնուտումնարանում: Անքասիր աշխատանքը, շրջապատի նկատմամբ ստանաճ հարգանքը ստիպել են, որ նրան ճանաչողները միացրարի ու լավ խոսքերով արտահայտվեց նրա մասին: Անդեռ օրը Կարապետը տանն էր: Նա զոհվեց, սակայն փրկեց թոռանը՝ փոքրիկ Կարենին: Հարազատները սգում են ընտանիքի մեծ նախապետի մահը:

ԿԻՐԱՎՈՍՅԱՆ ՄՊԱՐՏԱԿ
ԱՎԵՏԻՔԻ
Ծնվել է Լենինականում, 1956

թ. դեկտեմբերի 18-ին: Սովորել է Նեկրասովի անվան դպրոցում, որից հետո կրթությունը շարունակել է ՁԵ 3 միջն. պրոֆտեխնիկական ուսումնարանում: 1975 թ. աշխատել է կոշիկի ֆաբրիկայում: Այստեղ և գտնվում էր երկրաշարժի օրը: Ամուսնացած էր, ուներ երկու երեխա՝ տղա և աղջիկ: Ապարտալը կատակասեր, ուրախ և անհող բնավորություն ուներ: Ամբողջ կյանքում ծիծաղել էր, նույնիսկ սարսափելի մահը շաղախալեց կամ ավարտեց նրա ծիծաղկոտ

դեմքը: Թվում էր նա քնած, կենդանի, թվում էր, թե կարծես ուր որ է ոտքի կկանգնի և ծիծաղելով կասի, թե դա իր հերթական կատակներից մեկն է: Բայց մահը կատակել չի սիրում և հավետ լոնցրեց նրա գրնգուն ծիծաղը: Թող այնու երբեք աշխարհում երկրաշարժ չլինի և թող ոչ մի կին չայրիանա: Իր սիրելի ամուսնուց կնոջը մընացին կյանքով լիցուն, ծիծաղկոտ նկարները և մի քանակ՝ դրոշմված տասպանարարին...

ԿԵՍ ԴԱՐ ԵՎ ՄԵԿ ՕՐ
Կարճ, բայց իմաստայից կյանքով ապրեց ԱՍՅԱ ՍԵՐԳՈՒՆԻ ԷԼԲԱԿՅԱՆԸ: Ծնվել է 1938 թվականի մարտին, Լենինականում: Սովորել է թեթև արդյունաբերության տեխնիկումում և աշխատանքի անցել գույպեղենի արտադրական միավորման կոտտոն արտադրամասում: Արտադրության առաջավորների թվում էր, շատերի վարպետ-դաստիարակը, նա նաչված ու սիրված ողջ կոլեկտիվում: Այդ օրը մի կանխագայում հուշում էր, ստիպում չգնալ աշ

խատանքի, բայց չկարողացավ... Եվ մահկանացուն կնքեց ձեռնարկությունում:

Ս Ի Մ Ո Ն Յ Ա Ն Ն Ե Ր

Աղետը մի քանի վարկա-
նում ստակալի հումքը արեց,
քաղում ընտանիքներ ամաչա-
ցան, որբացան, արմատա-
խիլ եղան, կան էր փրկվեց
ընտանիքից միայն մեկը:
Փրկվեց, որպեսզի անասկի
վշտի բեռան տակ տնքա, որ-
պեսզի ճաշակի անհուսու-
թյան դառնությունը, որպեսզի
խրվի հոգու խոռվի մեջ ու
դիմի քախտին, ինչո՞ւ...

Ապրում է ընտանիքի հայ-
րը՝ Սուրիկ Միտոնյանը, ապ-
րում է միայն միջոցառումնե-
րով: Համակրելի այդ երիտա-
սարդը անգամ անձանթի
փրկ մոզական ազդեցություն է
գործում: Պրկված, լարված,
կակիծը ասես սեղմված թը-
ռուցքներում պահած նա պայ-
քարում է ինքն իր դեմ: Սպա-
սել էր, մտածել, երկմտել և
վերջապես որոշել էր հավեր-
ժացնել նաև իր սիրելիների,
իր գեղանի կենց ու բախկնե-
րի լուսանկարները՝ կեն-
սագրական համառոտ տեղե-
կություններով:

ՍԻՄՈՆՅԱՆ ՍԱՀԱԿԱՆՈՒԾ
ՍՈՒՐԻԿԻ, ծնված 1978 թվա-
կանի հունվարի 18-ին: Սո-

վորում էր Ղարիբջանյանի
անվան դպրոցի 4 «ա» դա-
սարանում: Աշխատասիրու-
թյան և առաջադիմության շը-
նորհիվ նրա լուսանկարը իր
մշտական տեղն ունեցավ գե-
րազանցիկների պատվո տախ-
տակին: Վայելում էր համա-
դասարանցիների սերն ու հա-
մակրանքը: Տեսնելով նրա
ակտիվությունը, ուսուցչուհի-
ները ասում էին. «Սահականու
շը իր ընտանիքի հայելին է,
երևում է, որ նա տնային
լուրջ դաստիարակություն է
ստանում»: Նա դպրոցում և
մանկավարժների աչքում ար-
դեն նախաձեռնողի ու ապա-
գա կազմակերպչի վստ օրի-
նակ էր տալիս: Միտում էր
Սահականուշիկը նկարչությունը:
Նկարում էր վատ երևակալու-
թյամբ, նուրբ դիտողականու-
թյամբ: Ամեն նորը, որ տես-
նում էր նա իր շուրջը, արտա
հայտվում էր նրա նկար-
ներում: Շատ քան էլ ընդ-
օրինակում էր մորից: Մի-
րում էր շքեղազարդ, իսկ ծովը
նրա սերն էր, նրա հոբբին:

Այն դժնի օրվա նախօրյա-
կին նա զույգ հինգերով վերա-

դարձավ տուն: Եղբոր ծնունդն
էին նշելու: Լույս էր կաթում
աղջկանից և ձգտում էր նա
դնայի լույսը, ինչպես թիթեղը:
Եվ թիթեղիկի նման կարճ
կյանք ունեցավ: Իր ժո-
ղովորի համար նա ան-
պայման լավ մարդ կդառնար:
Իսկ որքան բուռն էր լավի այդ
ցանկությունը: Գուցե նա
ողջ մնար, Սուրիկ հոր հետ
լինելու հիմա, եթե միայն դա-
սամիչոցի զանգը 20 րոպեով
շուտ գար, քան դեկտեմբերի
7-ի այդ սարսափիկ, դավա-
դիր աղետի սուրահանդակ անդ
րանիկ վայրկյանը: ՍԻՄՈՆ-
ՅԱՆ ՀԱՅԿՈՒԾ ԱՐՏՈՒԾԻ՝
ծնված 1956 թվականի փե-
տրվարի 28-ին, աշխատավորի
նտանիքում:

Հայկուշը ավարտել էր №
21 դպրոցը և աշխատանքի
ընդունվել գոշպաշտպանների
կոնկետիվում: Կյանքը կապեց
ձեռնարկության հետ, ամուս-
նացավ, ծնեց երկու երեխա-
ներ և իրեն անմնացորդ
կերպով նվիրեց ընտանի-
քին, երեխաներին, նրանց
դաստիարակությանը: Անհամ-
բեր էր, բոլոր ձգտումներ ու-
նեք և մարտում էր իր երազ-
ները իրականացնելու համար:
Նրան հաջողվեց հաս-

նել այն ամենին, ինչը մարդ-
կությունը համարում է բախ-
տավորություն: Նա սիրում էր
կյանքը, իր ամեն ինչով, լույս
ու ստվերով, սիրում էր թը-
նությունը, իր երեխաների
հետ հազար ու մի երազներ
էր կապում: Զվարթ էր բնա-
վորությամբ, խինդն ու ծիծա-
ղըն էին նրա անբաժան ուղե-
կիցը ընտանիքում ու կոնկե-
տիվում: Զգայուն էր ուրիշի
հոգսի ու վշտի հանդեպ, ա-
մենահաղթ էր, բոլորի համար
լավ գրուցակից էր: Եվ հա-
պաղեց, իսկ հաշվված վայր-
կյանքերը շտապեցին հաշվի-
հարդար տեսնել այդ լիաթոք
կյանքով ապրող հետաքրքիր
անձնավորության հետ, որի
բարի նպատակները կիսատ
մնացին: Նա հետագավ ան-
տեղյակ այն բանից, որ իր փայ-
փայլած ծաղկանոցը ամառի
անսպաս դարձավ, իսկ սի-
րած ամուսինը՝ կիսամարդ:
Դաժան է ասված: Սակայն չէր
ուզի. Հայկուշը տեսնել Սուրի-
կին այսպես վիատված, այդ-
պես ընկճված: Կիսարվեր նը-
րան և կախարդական խոսքեր
կշռնաբար նրա ակամեջին. «Ապ-
րիր, լավ եղիր, չէ՞ որ դու
մեր բոլորի տեղն ես ապրում:
Մենք՝ մեռնողներս էլ սիրում
ենք, երբ մեզ այցի են գալիս,
երբ հիշում են մեզ, ծաղիկ-
ներ են քրտում, մտովի խոսում
են մեզ հետ իբրև ողջերի:
Աշխատիր, կյանք մտիր և
ժպտա կյանքին, այդ մենք ենք
երաշխավորում, քեզ ամենից
շատ սիրողներս: Լսո՞ւմ ես,
այդ մենք ենք ուզում ես, Սա-
հականուշիկը, Յուրիկը: Դու
պետք է ապրես ու լինես ա-
ողջ և հպարտ, ստանց խեղ-
ճանալու: Պետք չէ...»:

ՍԻՄՈՆՅԱՆ ՅՈՒՐԻԿ ՍՈՒ-
ՐԻԿԻ—ծնված 1980 թվականի
դեկտեմբերի 8-ին: Սովորում
էր Ղարիբջանյանի անվան №
9 դպրոցի երկրորդ դասա-
րանում: Ընդունակ էր, օժտ-
ված և միաժամանակ ծիր ու
սիրելիորեն աշխույժ մի տղա:
Գերազանցիկ էր: Բայց ամեն-
քի ուշադրության կենտրոնում
էր ոչ այն քանի համար, որ
միայն հինգեր էր ստանում,
այլ ընկերական միջավայրում
իր հետաքրքիր ու ամենքին
հաճելի էությամբ: Յուրիկը
շատ հետաքրքրասեր էր և
դա այնքան անմիջական էր
դրսևորվում նրա մոտ, որ սը-
ղային անտարբեր մաղել չէր
լինի: Միոված էր բոլորի կող-
մից:

Ընդամենը մեկ օր չքավա-
կանացրեց նրան, որ նշեր իր
8-ամյակը: Այդ նշանավոր
ընտանեկան իրադարձությա-
նը մեծ շուքով էին նախա-
պատրաստվել: Նախորդ օրը
հրավերի հեռախոսազանգե-
րով էին գրառված, երբ պլես
վեցին ավերիչ ցնցումները: Կը
տըրվեց Յուրայի կյանքի թե-
լը մայրական գրկում, ողջա-
գուրված: Նույն պահին ըն-
տանիքի հայրը հայտնվեց
գույգրա-նասկեղենի միավոր-
ման փլատակների մեջ՝ ջախ-
ջախված, անգիտակից, ան-
տեղյակ վիճակում, որ հետո
զոհն հուշերը վատ պահեր:
Եվ փլատակներից համբարձ-
ված հայրը՝ Սուրիկը, Աստծո
լույսից զրկված իր ընտանի-
քին ասում էր մտովի. «Աստծո
լույսն ընդ մեզ, հարազատ-
ներս: Անողոր էր բնությունը
մեր հանդեպ, մնաս քարով
չեղանք զոհն իրար հետ»:

ՄՆԱՅ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂՈՒՄ
ՀԱՅԿԱՆՈՒԾ ԲԱՂՎԻԿԻ
ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆԸ ծնվել է 1968
թ. մարտի 8-ին, Լեհիճականում:
1974-75 ուստարում ընդունվել
է Հակոբյանի անվան միջնա-
կարգ դպրոց: Այս կրթօջա-
խում Հայկանուշը ուսանել է
իր 4 քույրիկների հետ:
Ուսուցչուհիների սիրված ա-
շակերտն էր: Այնուհետև ու-
սումը շարունակել է № 42
պրոֆտեխտումնարանում: Ու-
սումնառությունից հետո աշխա-
տել է «Էլեկտրոն» գործարա-
նում:
Աղետի պահին եղել է գոր-
ծարանում և այնտեղ էլ մնա-
ցել: Երկար փնտրելուց հետո
հարազատները նրան գտան
«Ծիրակ» գերեզմանոցում: